



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 · 50 · 2009

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ПЪРВАНОВ И ДРУГИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 74787/01)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

7 януари 2010 г.

Това решение става окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Първанов и други срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като комитет в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),
Райт Марусте (Rait Maruste),
Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),
Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

съдии,

Павлина Панова (Pavlina Panova), *съдия ad hoc*,
и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на отделението*,
след проведено закрито заседание на 1 декември 2009 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 74787/01) срещу Република България, подадена на 18 юни 2001 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от трима български граждани – г-н Пламен Василев Първанов, г-жа Благинка Стаменова Първанова и г-жа Диана Колева Колева („жалбоподателите“).

2. Жалбоподателите се представляват от г-жа Н. Седефова – адвокат, практикуващ в гр. София. Българското правителство („Правителството“) е представлявано от своя агент – г-жа М. Коцева от Министерството на правосъдието.

3. На 5 януари 2006 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да уведоми правителството за оплакването относно неизпълнението от страна на властите на задължението им да осигурят на жалбоподателите апартаменти, дължими като обезщетение за отчуждаването на техните имоти. Решено е също Съдът да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществото на останалата част от жалбата (чл. 29, ал. 3).

4. Съдия Калайджиева, избрана от името на България, се оттегля от заседанието по делото. На 30 януари 2009 г. Правителството посочва вместо нея г-жа Павлина Панова в качеството ѝ на съдия *ad hoc* (чл. 27, ал. 2 от Конвенцията и чл. 29, ал. 1 от Правилника на Съда).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателите са родени съответно през 1963, 1940 и 1962 г. и живеят в гр. София.

6. Жалбоподателите са наследници на г-н Пламен Василев Първанов, г-н Васил Първанов Първанов и г-жа Цветанка Първанова Колева, които са притежавали къща с двор в гр. София с обща площ 581,2 кв. м.

A. Отчуждаване на имота

7. Със заповед на кмета от 8 април 1987 г. на основание чл. 98 от Закона за териториалното и селищно устройство („ЗТСУ“) къщата и дворът са отчуждени „за нуждите на посолство“, но с цел да се осъществят два отделни проекта за обществени сгради: а) построяване на жилищен блок с магазини (Проект А); б) построяване на посолство (Проект Б). Площта, предназначена за Проект А (Парцел А), е 328,2 кв. м, а площта, предназначена за Проект Б (Парцел Б) – 253 кв. м. Къщата на преките роднини на жалбоподателите остава в Парцел А. Стойността на целия отчужден имот е оценена на 25 118,06 стари лева (BGL).

8. Заповедта на кмета от 8 април 1987 г. предвижда също срещу отчуждаването на имота „за нуждите на посолство" всеки един от предците на жалбоподателите да бъде обезщетен с апартамент, разположен в сградата, която ще бъде построена от Бюрото за обслужване на дипломатическия корпус („БОДК“).

9. С три допълнителни заповеди от 15 април 1988 г. на основание чл. 100 от ЗТСУ, кметът определя точното местоположение, площ и други детайли на бъдещите апартаменти, предложени като обезщетение. Трите апартамента са на обща стойност 59 155 стари лева.

10. За г-н Първан Василев Първанов, който е починал на неуточнена дата през 1987 г., е предназначен двустаен апартамент от 64 кв. м. Съгласно неговото завещание имотът следва да бъде получен от неговия внук, първия жалбоподател.

11. Г-н Васил Първанов Първанов, чиито наследници са първият и втората жалбоподатели, негови син и съпруга, следва да получи тристаен апартамент с площ 94 кв. м.

12. Г-жа Цветанка Първанова Колева има право на тристаен апартамент с площ 98 кв. м, който следва да бъде получен от дъщеря ѝ, третата жалбоподателка.

13. Стойността на отчуждения имот (25 118,06 стари лева) се приспада от стойността на апартаментите, предложени като обезщетение. Тъй като стойността на апартаментите е по-висока, жалбоподателите и техните предци на непосочени дати са изплатили разликата от 34 036,94 стари лева на държавата.

14. Със заповеди от 4 и 27 април 1988 г. на г-н Васил Първанов Първанов и на първия жалбоподател е предоставено временно настаняване в два апартамента, собственост на БОДК. Както изглежда, след смъртта на г-н Васил Първанов Първанов втората жалбоподателка е продължила да ползва отпуснатия му апартамент.

15. Строителството на жилищния блок, в който е трябвало да се намират предложените като обезщетение апартаменти, никога не е започвало.

Б. Реституция на имота

16. На 13 април 1992 г., след влизането в сила на Закона за реституцията от 1992 г. (вж. параграф 29 по-долу), жалбоподателите отправят искане до кмета на София за реституция на целия имот, тъй като нито един от проектите за обществени сгради не е реализиран и отчуждената къща все още стои непокътната. Тъй като не получават отговор, на неуточнена дата през май или юни 1992 г. жалбоподателите подават жалба срещу мълчаливия отказ.

17. На неуточнена дата, най-вероятно през август 1992 г., отчуждената къща е съборена и БОДК започва изпълнението на Проект Б (вж. параграф 7 по-горе) – изграждането на комплекс на Полското посолство.

18. Вследствие на жалбата на жалбоподателите срещу мълчаливия отказ на кмета, на 7 октомври 1994 г. Софийски градски съд отсъжда частично в тяхна полза. Съдът отбелязва, че техният имот е бил отчужден за два обособени проекта за обществени сгради: Проект А за изпълнение върху Парцел А и Проект Б за изпълнение върху Парцел Б. Доколкото изпълнението на Проект Б е започнало върху Парцел Б, тази част от имота, а именно 253 кв. м от площадката, не може да се реституира. Тъй като Проект А обаче не е започнал, реституцията на Парцел А, възлизащ на 328,2 кв. м, е възможна.

19. Софийски градски съд отбелязва по-нататък, че съгласно първоначалните заповеди за отчуждаване и обезщетяване (вж. параграфи 7 – 9 по-горе) на жалбоподателите и техните предци са осигурени апартаменти като обезщетение за отчуждената собственост „за нуждите на посолство” (Парцел Б) и че стойността на Парцел А е приспаднала от стойността на апартаментите. Въз основа на това вътрешното съдилище отсъжда, че реституцията на Парцел А ще се осъществи след възстановяване на стойността му. Сумата, изчислената

на база първоначалните заповеди за отчуждаване и обезщетяване от 1987-88 г., възлиза на 22 697,81 стари лева. Видно е, че стойността на Парцел А е много по-висока от тази на Парцел Б (възлизаща на 2420,27 стари лева), тъй като там е стояла къщата на предците на жалбоподателите.

20. Никоя от страните не обжалва това решение и то влиза в сила. С оглед изпълнението на реституцията на 4 септември 1995 г. жалбоподателите заплащат на държавата 22 697,81 лв, които – вследствие от инфлацията и обезценяването на българската валута – се равняват приблизително на 330 щатски долара.

21. През 1996 г. Столична община отправя искане до Софийски градски съд последният да изтълкува решението си от 7 октомври 1994 г. с оглед на това дали тя все още дължи на жалбоподателите три апартамента като обезщетение.

22. На 27 януари 1997 г. Софийски градски съд отказва да даде исканото тълкуване, посочвайки, че неговото решение е пределно ясно по отношение на разглеждания спор, по-специално за правото на реституция на имота на ищите.

В. Последващо развитие

23. С писмо от 2 декември 1997 г. БОДК информира жалбоподателите, че вследствие решението на Софийски градски съд от 7 октомври 1994 г. предложените като обезщетение за отчуждаването на имота апартаменти вече не са дължими.

24. На 16 юли 1998 г. кметът на София отменя трите заповеди от 15 април 1988 г. (вж. параграф 9 по-горе). Жалбоподателите обжалват.

25. На 21 ноември 1999 г. Софийски градски съд отхвърля жалбата. Жалбоподателите обжалват отново.

26. С окончателно решение от 29 декември 2000 г. Върховният административен съд („ВАС“) отменя решението на по-долната съдебна инстанция и това на кмета на София от 16 юли 1998 г. Той обаче основава своите заключения върху констатацията, че не е било необходимо кметът официално да отменя трите заповеди от 15 април 1988 г.; те са били автоматично отменени по силата на решението от 7 октомври 1994 г. (вж параграфи 18 – 20 по-горе). ВАС съд по-специално постановява:

“Отменянето на отчуждаването, дори и когато се касае само за част от [първоначалния] имот, по отношение на който са изпълнени изискванията [на Закона за реституцията от 1992 г.], е довело [съгласно решението на Софийски градски съд от 7 октомври 1994 г.] до отменянето на заповедите по членове 98 и 100 [от ЗТСУ], все едно отчуждаването никога не се е състояло. Ето защо кметът [на София] не е трябвало изрично да отменя заповедите по член 100 [от ЗТСУ].”

27. ВАС не обяснява защо е счел, че частичната реституция на имота на жалбоподателите съгласно решението от 7 октомври 1994 г. е премахнала напълно тяхното право на каквото и да било обезщетение.

28. Впоследствие не са предоставени никакви апартаменти на жалбоподателите. При това властите така и не възстановяват средствата на жалбоподателите по всички плащания, които те са направили към държавата за: 1) разликата между стойността на апартаментите, предложени като обезщетение, и цената на отчуждения имот (34 036,94 стари лева), която жалбоподателите и техните предци са заплатили на държавата през 80-те години на XX в. (вж. параграф 13 по-горе); 2) стойността на Парцел А (22 697,81 стари лева), която е била приспадната от стойността на апартаментите, обещани като обезщетение, и която жалбоподателите са заплатили на държавата, за да осъществят частичната реституция (вж. параграф 20 по-горе).

29. На неуточнена дата след юни 2002 г. първият жалбоподател е изгонен от апартамента, в който е бил временно настанен (вж. параграф 14 по-горе).

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Отчуждаване на частна собственост за обществени нужди

30. Приложимото право и съдебна практика относно отчуждаването на частна собственост за обществени нужди са обобщени в решението *Кирилова и други срещу България* (№№ 42908/98, 44038/98, 44816/98 и 7319/02, §§ 72-79, 9 юни 2005 г.).

Б. Реституция на частна собственост, отчуждена за обществени нужди

31. През 1992 г. българският парламент приема Закон за възстановяване на собствеността върху някои отчуждени имоти по ЗТСУ, ЗПИНМ, ЗБНМ, ЗДИ и ЗС („Закон за реституцията от 1992 г.”), който предвижда реституцията на отчуждени имоти, когато са изпълнени специфични условия.

32. Чл. 5, ал. 1 от Закона за реституцията от 1992 г. предвижда, че при отмяна на отчуждаването отстъпените в обезщетение жилища и други обекти стават общинска собственост по силата на решението за отмяна. Сумата, платена като разлика между цената на отчуждения имот и този, отстъпен в обезщетение, подлежи на връщане в 2-месечен срок от решението за отмяна на отчуждаването (чл. 6, ал. 2).

33. Вътрешните съдилища са разгледали множество дела по Закона за реституцията от 1992 г. В спор относно имот, който преди е имал съсобственици и където реституцията е била поискана само от някои

от съсобствениците, съдът е разпоредил частична реституция съобразно съответните дялове на съсобствениците и частично връщане на полученото обезщетение (реш. № 2357 от 10 февруари 1994 г. на Върховния съд, дело № 2643/93).

34. Вътрешните съдилища също така считат, че в случаите, когато отчужденият имот е изгубил известна част от стойността си, например ако някои сгради в него са били разрушени, бившите собственици, ако решат да започнат процедура по реституция, дължат на държавата цялото обезщетение, което са получили (реш. № 1471 от 21 ноември 1994 г. на Върховния съд, дело № 4778/93; реш. № 2013 от 7 декември 1995 г. на Върховния съд, дело № 1903/94).

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

35. Жалбоподателите се оплакват, че не са получили трите апартамента, предложени като обезщетение за отчуждената собственост на техните предци. Те твърдят, че държавата, след като е получила пълната цена на апартаментите, все още е задължена да построи и предостави тези имоти, и че лишаването им от право да получат тази собственост представлява нарушение на член 1 от Протокол № 1.

36. Съдът е на мнение, че оплакването по член 1 от Протокол № 1 и по член 13 следва да се разгледа единствено по член 1 от Протокол № 1, който гласи следното:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

37. Правителството не прави коментар по допустимостта и по съществуването на жалбата.

A. Допустимост

38. Съдът отбелязва, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията. Той отбелязва освен това, че тя не е

недопустима на други основания. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

39. Съдът е постановил, че „притежания” по смисъла на член 1 от Протокол № 1 са не само съществуващи притежания или активи, но и претендирани такива, по отношение на които жалбоподателят има най-малкото легитимни очаквания да получи право на собственост (вж. *Принц Ханс-Адам II Лихтенщайн срещу Германия (Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany)* [ГК], № 42527/98, § 83, ECHR 2001-VIII).

40. В настоящото дело Съдът отбелязва, че съгласно заповедите от 8 април 1987 и 15 април 1988 г. (вж. параграфи 7 – 9 по-горе) властите са предложили на жалбоподателите и техните предци три апартамента като обезщетение за техния отчужден имот. Както и по делото на *Кирилова и други срещу България*, №№ 42908/98, 44038/98, 44816/98 и 7319/02, § 104, 9 юни 2005 г., което донякъде има сходство с настоящото дело, Съдът счита, че тези заповеди са предоставили на жалбоподателите право да придобият собственост върху предложените апартаменти. Това право е останало неоспорено от властите поне до 1994 г., когато жалбоподателите са получили частично възстановяване на имота си. Следователно жалбоподателите са имали „притежание” по смисъла на член 1 от Протокол № 1, признато и от вътрешното право.

41. Макар Съдът, както и по делото *Кирилова и други* (вж. параграф 86 от решението), да няма времевата компетентност (*ratione temporis*) да разглежда отчуждаването на имота на жалбоподателите през 1987 г., той следва да прецени дали в настоящия случай жалбоподателите са били незаконно, както те твърдят, лишени от правото си да придобият собственост върху три апартамента.

42. Съдът отбелязва в тази връзка, че в своето решение от 29 декември 2000 г. (вж. параграф 26 по-горе) Върховният административен съд постановява, че гореупоменатите заповеди от 15 април 1988 г., които, както е споменато по-горе, са предоставили на жалбоподателите правото да придобият собственост върху въпросните три апартамента, следва да се считат за автоматично отменени съгласно решението на Софийски градски съд от 7 октомври 1994 г. (вж. параграфи 18 – 19 по-горе). Макар това заключение на Върховния административен съд да е направено по отношение на производство, касаещо по-тесния въпрос за валидността на решението на кмета на София от 16 юли 1998 г. (вж. параграф 26 по-горе), Съдът намира, че правният ефект от решението е бил такъв, че да попречи на всякакви последващи опити от страна на жалбоподателите да търсят предоставяне на въпросните апартаменти или каквото и да било друго

обезщетение за отчуждения им имот. И наистина, Съдът отбелязва, че след това решение на жалбоподателите не само не е предоставено обезщетение, но и първият жалбоподател е изгонен от общинското жилище, в което е бил временно настанен (вж. параграфи 28 – 29 по-горе).

43. Въз основа на гореизложеното Съдът счита, че решението на Върховния административен съд от 29 декември 2000 г. е лишило жалбоподателите от тяхното право да придобият собственост върху трите апартамента, предложени им от властите като обезщетение за отчуждения им имот, и по този начин ги е лишило от техните притежания по смисъла на второто изречение от първата алинея на член 1 от Протокол № 1.

44. Съдът е постановявал, че за да изпълнява изискванията на член 1 от Протокол 1, всяко лишаване от собственост следва на първо място да отговаря предвидените в закона условия. Изискването за законност по смисъла на Конвенцията означава не само спазване на съответните разпоредби на вътрешното право, но и съвместимост с върховенството на закона. Това предполага, че би следвало да е налице защита срещу произволни действия (вж. *Злинсат ООД срещу България*, № 57785/00, § 98, 15 юни 2006 г.).

45. Съдът следователно трябва да разгледа дали тези изисквания са изпълнени в настоящото дело.

46. Той отбелязва, че съответното законодателство предвижда, че при отмяна на отчуждаването отстъпените в обезщетение жилища и други обекти стават общинска собственост по силата на решението за отмяна (вж. параграф 32 по-горе). Законът обаче не постановява правила при случаите на частична отмяна на отчуждаване.

47. В своите решения по казуса на жалбоподателите вътрешните съдилища не са допринесли с нищо за премахването тази несигурност. В решението си от 29 декември 2000 г. Върховният административен съд констатира, че връщането на Парцел А, който е само част от първоначално отчуждения имот, автоматично премахва правото на жалбоподателите на всякакво обезщетение, включително за Парцел Б, който остава държавен. Върховният административен обаче съд не успява да даде каквато и да била обосновка на това си заключение. Той просто заявява, че фактът, че реституцията е частична, е несъществен (вж. параграфи 26 – 27 по-горе).

48. От друга страна, в своето по-ранно решение от 7 октомври 1994 г. Софийски градски съд явно е приел, че спорните апартаменти по настоящото дело са предвидени като обезщетение за отчуждаването на Парцел Б, по отношение на който не може да се извърши реституция и който остава държавна собственост. Софийски градски съд съответно уважава молбата на жалбоподателите за реституция само частично и

постановява, че те трябва "да върнат" пропорционална част от присъденото обезщетение (вж. параграф 19 по-горе).

49. И в други случаи вътрешните съдилища са приемали, че частичната реституция на имот съгласно Закона за реституцията от 1992 г. изисква бившите собственици да върнат само част от полученото обезщетение (вж. параграф 33 по-горе).

50. С оглед на тази явно противоречива практика на вътрешните съдилища и при липсата на мотиви от страна на Върховния административен съд защо се е отклонил от очевидната логика на решението на Софийски градски съд, лишаването на жалбоподателите от собствеността им не би могло да се счита за съвместимо с върховенството на закона и за лишено от произвол; следователно то не изпълнява изискването за законност по смисъла на член 1 от Протокол № 1.

51. Ето защо Съдът заключава, че е налице нарушение на тази разпоредба.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

52. Член 41 от Конвенцията предвижда:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

A. Вреди

1. Имуществени вреди

53. По отношение на имуществените вреди жалбоподателите претендират три апартамента, равностойни на онези, върху които са имали право да придобият собственост като обезщетение за техния отчужден имот, или, ако това не стане, стойността на три подобни апартамента. Те претендират също за наема, който биха получили, ако бяха отдавали под наем трите апартамента между 1992 и 2006 г. В подкрепа на тези претенции те прилагат оценителски доклади, изготвени през юли 1996 г. от нает от тях експерт.

54. По-конкретно първият жалбоподател претендира 97 000 лева, равняващи се приблизително на 50 000 евро, за стойността на двустайния апартамент от 64 кв. м, предложен му като обезщетение (вж. параграф 10 по-горе). Той също така претендира 15 329 лева, или 7 860 евро, за пропуснати наеми.

55. Втората жалбоподателка претендира 142 000 лева, или приблизително 72 800 евро, за стойността на тристайния апартамент от 94 кв. м, предложен като обезщетение на г-н Васил Първанов

Първанов (вж. параграф 11 по-горе). Тя претендира също така 22 780 лева, или 11 680 евро, за пропуснати наеми.

56. За стойността на третия апартамент, тристаен, с площ 98 кв. м, предложен като обезщетение (вж. параграф 12 по-горе) на третата жалбоподателка, последната претендира 146 000 лева (74 900 евро). Тя също така иска 46 194 лева (23 700 евро) за пропуснати наеми.

57. Правителството не представя коментар.

58. Съдът констатира, че в настоящия случай в нарушение на член 1 от Протокол № 1 жалбоподателите са лишени от правото им да придобият собственост върху три апартамента (вж. параграфи 50 – 51 по-горе). Следователно база за определяне на имуществените вреди ще бъде пазарната стойност на три такива апартамента.

59. Съдът освен това посочва, че жалбоподателите са получили обратно и след 1995 г. са извличали ползи от Парцел А, част от отчуждения имот. Макар и да е вярно, че те е трябвало да платят на държавата стойността му, за да им бъде реституиран и да запазят правото си на обезщетение, дължимо съгласно първоначалната заповед за отчуждаване, Съдът отбелязва, че вследствие на инфлацията и на обезценяването на българската валута, те са заплатили сума, която е в пъти по-ниска от истинската стойност на Парцел А (вж. параграфи 18 – 20 по-горе). Следователно жалбоподателите са извели значителна полза, която Съдът трябва да вземе предвид, когато оценява действителните имуществени последици от нарушението на техните права по член 1 от Протокол № 1.

60. Съдът ще отчете и факта, че първият и втората жалбоподатели са наследили от г-н Васил Първанов Първанов, който е имал правото да получи един от апартаментите – тристайния от 94 кв. м (вж. параграф 11 по-горе). Следователно двамата са еднакво засегнати от лишаването им от право да придобият този имот. Независимо че втората жалбоподателка претендира всички вреди за същия апартамент (вж. параграф 55 по-горе), може би въз основа на уговорка между двамата жалбоподатели, които са майка и син, в отсъствието на каквото и да било доказателство, че е налице правно обвързващо прехвърляне на права, Съдът присъжда имуществени вреди за същия апартамент и на двамата в еднакви части, предвид, че те очевидно са наследили от г-н Васил Първанов Първанов еднакви дялове.

61. Като взема предвид оценителските доклади, представени от жалбоподателите, наличната информация за цените на недвижимите имоти в София и обстоятелствата, посочени в горните параграфи, Съдът присъжда следните суми по този иск:

- а) на първия жалбоподател: 67 000 евро;
- б) на втората жалбоподателка: 28 000 евро;
- в) на третата жалбоподателка: 59 000 евро.

2. Неимуществени вреди

62. Жалбоподателите претендират неимуществени вреди, без да посочват точна сума. Те твърдят, че са живели в безизходица и тревога в продължение на много години.

63. Правителството не коментира.

64. Съдът счита, че нарушаването на правата на жалбоподателите по член 1 от Протокол № 1 трябва да им е причинило мъка и безизходица. Произнасяйки се по справедливост, той присъжда на всеки от тях по 2 000 евро.

Б. Разноски

65. Жалбоподателите претендират 2 000 евро за четиридесет часа правна работа на техния процесуален представител след подаването на жалбата – г-жа Н. Седефова, при часова ставка от 50 евро. В подкрепа на тази си претенция те представят договор за процесуално представителство и отчет за изработените часове. Те искат допълнително 940 лева, или 482 евро, за оценителските доклади, които са представили (вж. параграф 53 по-горе), и за превода на становището си, депозирано пред Съда, като прилагат съответните фактури. Те искат сумите, присъдени им по тази иск, да бъдат преведени директно по банковата сметка на г-жа Седефова.

66. Правителството не представя коментар.

67. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че те са действително и по необходимост направени и са в разумен размер.

68. В настоящия случай, като взима предвид всички относими фактори, Съдът счита, че претендираните разноски са били действително и по необходимост направени и са в разумен размер. Съответно ги присъжда в пълния им размер. Те ще бъдат преведени директно по банковата сметка на процесуалния представител на жалбоподателите, г-жа Седефова.

В. Лихва за забава

69. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията;
3. *Постановява*
 - а) ответната държава да заплати в срок от три месеца от датата, на която съдебното решение влезе в сила в съответствие с чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, следните суми в левова равностойност към датата на плащането:
 - i. на първия жалбоподател, г-н Пламен Василев Първанов, 67 000 евро (шестдесет и седем хиляди евро) за имуществени вреди и 2 000 евро (две хиляди евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тези суми;
 - ii. на втората жалбоподателка, г-жа Благинка Стаменова Първанова, 28 000 евро (двадесет и осем хиляди евро) за имуществени вреди и 2 000 евро (две хиляди евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тези суми;
 - iii. на третата жалбоподателка, г-жа Диана Колева Колева, 59 000 евро (петдесет и девет хиляди евро) за имуществени вреди и 2 000 евро (две хиляди евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тези суми;
 - iv. солидарно на тримата жалбоподатели 2 482 евро (две хиляди четиристотин осемдесет и две евро) за разноси, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателите върху тази сума, която следва да бъде преведена директно по банковата сметка на процесуалния им представител;
 - б) след изтичане на горесцитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;
4. *Отхвърля* останалата част от исковата претенция на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 7 януари 2010 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар на отделението

Пеер Лоренцен
Председател